

Prof. Dr. Piet Kloppenborg (1931 – 2012)

Op 12 augustus jongstleden overleed Piet Kloppenborg, emeritus hoogleraar endocrinologie aan het UMC St. Radboud, maar ook voormalig voorzitter van het Stichtingsbestuur van TGE. Een markante arts en wetenschapper, die veel voor ons tijdschrift heeft betekend.

Zijn afscheidsrede als hoogleraar, die hij uitsprak op 20 december 1996, was tekenend voor zijn persoonlijkheid. In een rede die de toekomst van de geneeskunde verkent, wordt, met gevoel voor humor, op een bij vlagen ironische toon, een breed historisch en intellectueel panorama neergezet. Beginnend bij Descartes en het determinisme van de Verlichting, schetst de auteur de opkomst en hoogtijdagen van de moleculaire biologie (Delbrück, Watson, Crick), om via DNA-onderzoek en gentherapie de problematiek van de oude dag te belichten: van de compressie van morbiditeit gedurende de laatste levensfase, tot en met de gedachte van het natuurlijke levenseinde. Het betoog wordt afgerond met een dichtregel: "Alleen de waarheid zelf blijft altijd jong".

Ik leerde collega Kloppenborg kennen via mijn echtgenote, die al op de middelbare school bevriend was met zijn oudste dochter, en in vader Kloppenborg een persoonlijkheid met zeer uitgesproken standpunten ontmoette. Ook ik raakte spoedig met hem in debat. Van meet af aan legde hij in onze gesprekken een grote belangstelling voor, maar vooral ook een gedegen kennis van mijn vakgebied, de wijsbegeerte aan de dag. Hij proefde niet alleen mijn nieren, maar mengde zich met graagte in actuele wijsgerige discussies over de betekenis van de nieuwere levenswetenschappen voor ons mensbeeld. Daarbij combineerde hij de rationalistisch-kritische houding van de openhartige wetenschapper met een uitgesproken levensbeschouwelijk engagement.

Op een dag vertelde mijn vrouw dat zij Piet Kloppenborg thuis op de bank had zien zitten met in zijn handen het meest recente nummer van TGE. Met die hem kenmerkende kritische blik werd het zojuist verschenen tijdschrift doorvorst en aan een nauwgezette analyse onderworpen. Destijds, in de jaren negentig, was ik hoofdredacteur van TGE en toen het Stichtingsbestuur niet lang daarna toe was aan versterking, wist ik dat Piet Kloppenborg,

als gezaghebbende hoogleraar, betrokken geneesheer en katholieke intellectueel, de perfecte kandidaat voor deze 'vacature' zou zijn. Het tijdschrift bevond zich toen nog in de groeifase. Collega Kloppenborg ontpopte zich niet alleen als een scherpzinnige lezer, maar bleek ook oog te hebben voor de zakelijke dimensie. Met hem aan het roer werd TGE volwassen.

Ook nadat onze samenwerking in het kader van TGE ten einde liep, bleven we contact houden. Zo nu en dan werd ik door hem gebeld. Hij viel dan meteen met de deur in huis. Of ik bekend was met boek A of B, of auteur Y of Z, en

wat ik daarvan dacht. Vervolgens zette hij zijn eigen visie in niet mis te verstane bewoordingen uiteen. Als een fervent lezer van wetenschappelijke en filosofische lectuur, volgde hij het intellectuele debat op de voet.

Zeer onlangs heb ik nog met Piet Kloppenborg in diens tuin te Malden van gedachten mogen wisselen. De genetische revolutie, aldus de emeritus, kon inmiddels als voltooid worden beschouwd. Epigenetica was de nieuwe frontlinie van onderzoek, die licht zou kunnen werpen op verleden en toekomst van het leven in het algemeen, en van de mens in het bijzonder. Op moedige en Stoïcijnse, om niet te zeggen ironische wijze sprak hij terloops over zijn eigen naderende einde, maar de zoektocht naar waarheid liet hem niet los. Zoals gebruikelijk kreeg ik een volumineus boekwerk mee waarin ik het allemaal nog eens grondig na kon lezen.

In dit boek, misschien wel het laatste dat hij las, treffen mij vooral enkele passages die hij onderstreepte. Wetenschap, aldus de Duitstalige dikke pil, is als een Krimi, een detective. Een spannende zoektocht in afwachting van een altijd weer verrassende ontknoping. En na de hype rond het gen en het genoom, is nu de epigenetica de nieuwe belofte. Onder een van de allerlaatste zinnen staat een dikke streep: "We moeten onderzoekers en onderzoeksters niet op hun beloften, maar op hun resultaten beoordelen". Aan Piet Kloppenborg heeft ons tijdschrift veel te danken.

Hub Zwart